

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte tirsdag 24. november 1959 kl. 10.

Møtet ble ledet av fung. formann, R ø i s e l a n d.

Til stede: Bøyum, Reidar Carlsen, Kjøs, Mellesmo, Mathisen (for Nordahl), Offerdal, Kildal, Reinsnes, Røiseland, Wikborg, John Lyng, Bondevik (for Hareide), Hønsvald, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen og Vatnaland.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Lange, handelsminister Skaug, fiskeriminister Lysø og landbruksminister Løbak.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Utenriksråd Ræder, ekspedisjonssjefene Gøthe og Bjørn Larsen og byråsjefene Skarstein, Skutle og Holager.

Fung. formann: Saka på kartet i dag er *utgreiing frå møtet i Stockholm*.

Statsråd Skaug: Vi har ennå ikke fått laget noen rapport om det siste møtet i Stockholm, men det vil bli gjort, og en slik rapport vil da bli sendt til komiteens medlemmer så snart den er ferdig.

Jeg vil gjerne innledningsvis få nevne at etter noen dagers hektiske forhandlinger ble EFTA-konvensjonen parafert i Stockholm, sist fredag, sent på ettermiddagen. Selve konvensjonen består av i alt 44 artikler og fyller 32 ½ stensilerte sider, med 8 vedlegg. I tillegg til konvensjonen kommer det så en protokoll som gjelder forholdet mellom Liechtenstein og konvensjonen, idet Liechtenstein som er i tollunion med Sveits, vil tilhøre dette området og vil være representert der av Sveits.

Det er så en lengre note om «Gjensidig forståelse», hvor alle fortolkningsspørsmål som tidligere sto til dels i tilknytning til de enkelte artiklene, nå er samlet, og den vil være en del av konvensjonen og vil bli undertegnet som selve konvensjonen.

Det er videre en note om etablering av en forberedende komite som det er meningen å etablere så snart som mulig med den oppgave å forberede den praktiske gjennomføring av frihandelsforbundet.

Det er videre to noter om fiskeproblemet: en uttalelse fra den britiske regjering og en uttalelse fra den norske delegasjon, som jeg senere skal komme tilbake til. Og det er så endelig en rapport om fiskaltollsatsene som ennå ikke er helt ferdig, idet det forutsettes at man skal ha ytterligere diskusjoner om fiskaltollsatsene.

Under møtene i Stockholm ble det foretatt en rekke endringer av redaksjonell art i det konvensjonsutkast som forelå. Jeg tror ikke det skulle være nødvendig her å gå inn på disse, men jeg kan kanskje få lov til ganske kort å gjennomgå de endringer som har funnet sted i artikler og bestemmelser som særlig ble diskutert i utenrikskomiteen og i Stortinget da saken var under behandling.

Jeg kan da få begynne med artikkel 2, formålsparagrafen, som tidligere var artikkel 3. I underavsnitt c) sto der ordet «alvorlig» i hakeparentes. Vi hadde en del diskusjon om dette her i Oslo, og man var enig om at ordet «alvorlig» burde stå. Dette har å gjøre med adgangen til råvarer. Man har der funnet frem til en ny formulering. Dette dreiet seg om et dansk forslag, og under sluttforhandlingene ble det danske forslaget endret noe, slik at man istedenfor ordet «alvorlig» fikk ordet «vesentlig» eller «betydelig», og med denne endring fra dansk side fant delegasjonene at man kunne godta dette forslaget. Istedenfor «serious» som det før sto i den engelske teksten, står der nå «significant».

Etableringsreglene, som før sto i artikkel 18, står nå i en ny artikkel 16. Denne artikkel ble diskutert en del, og særlig den forklarende note som sto i det tidligere dokument på s. 26, idet den, slik den var skrevet på norsk, kunne lede til misforståelse. Denne noten er nå tatt over i dokumentet om gjensidig forståelse av fortolkninger. Der er tatt inn som punkt 8 den bestemmelsen som fra norsk side ble foreslått tatt inn, og punktet lyder nå:

«Bestemmelsene i paragraf 1 i Artikkel 16 og i punkt 9» - jeg kommer tilbake til punkt 9 - «i dette dokument tar ikke sikte på å hindre at en medlemsstat utøver kontroll over adgangen til sitt kapitalmarked, over investering i bestående innenlandske bedrifter eller over eiendomsrett til naturressurser. Ingen medlemsstat skal kunne reise innvendinger mot restriksjoner som kommer til anvendelse for gjennomføringen av slik kontroll, så fremt de ikke etter omstendighetene i det konkrete tilfelle kan påvises å motvirke de fordeler som kan ventes som følge av at toll og kvantitative restriksjoner på handelen mellom medlemsstatene fjernes eller ikke er til stede.»

Det som skapte misforståelse før, var de siste fire linjene, som var en britisk bemerkning. De er nå tatt inn i et spesielt punkt 9, slik at saken nå er helt klar. Den britiske bemerkning lyder nå som den lød før.

Et annet spørsmål som er blitt reist i forbindelse med bestemmelsene om etableringsretten, har vært hvorvidt det er helt klart at det her dreier seg om handel med varer og ikke om tjenesteytende virksomhet. Det følger nå av artikkel 16, paragraf 6, punkt b), som definerer begrepene slik de brukes i artikkelen, der det nå heter:

««økonomiske foretak» betyr ethvert økonomisk foretak for produksjon eller handel med varer som har områdestatus, enten det drives av en fysisk person eller gjennom avdeling, underavdeling eller selskap eller annen juridisk person.»

Jeg tror det var særlig hr. Borgen som i debatten i Stortinget var bekymret på det punktet, idet han mente at den opprinnelige teksten ikke gjorde dette helt klart.

Det neste punkt jeg gjerne ville nevne, er jordbruksavsnittet, hvor – som det vil huskes – det vanskelige punktet var spørsmålet om eksporten av subsidierte jordbruksvarer. Jordbruket kommer nå i artikkel 24, og resultatet av forhandlingene er blitt, i henhold til artikkel 24, paragraf 1, at medlemslandene påtar seg ikke å subsidiere eksporten av jordbruksvarer som faller inn under særreglene for

jordbruket slik at eksporten av subsidierte varer øker i forhold til eksporten i en forutgående representativ periode, såfremt dette er til skade for andre medlemsland. Det avgjørende kriteriet er nå blitt at den subsidierte jordbrukseksport ikke skal være til skade for et annet medlemsland. I den utstrekning og i slike tilfelle hvor et annet medlemsland mener at subsidiert jordbrukseksport er til skade for dets interesser, kan dette medlemsland da ta denne saken opp i organisasjonen, og saken må drøftes. Dette gjelder da både for eksport av subsidierte jordbruksvarer innen området og for eksport til tredje land.

I det særlige dokumentet om gjensidig forståelse av fortolkningene er det tatt inn et punkt som vi mener skulle dekke det problemet som er blitt reist i forbindelse med norske spritbrennerier. I punkt 7 i denne protokollen heter det:

«Med hensyn til Brysselnomenklaturens posisjon 22.08 opplyste de norske, sveitsiske, svenske og østerrikske delegasjoner at det består særordninger i de nevnte land og at Regjeringene fortsatt ønsker å beholde ordningene. Det er forståelsen at artikkel 14 (om offentlige foretak) ikke skal være til hinder for at disse ordninger fortsatt opprettholdes så lenge Rådet ikke bestemmer noe annet. Norge, Sveits, Sverige og Østerrike vil imidlertid være beredt til konsultasjoner med andre medlemsland om virkningene av disse ordningene.»

Fra dansk side er det tatt et lignende forbehold om importforbud mot sprit frem til 31. desember 1962.

Et annet spørsmål som har vært reist i forbindelse med jordbruksavsnittet, er problemet om å skaffe foredlingsindustriene forsyninger av råvarer fra jordbruket til konkurransedyktige priser, og under diskusjonene på dette punkt viste det seg at dette var et felles problem for alle deltakerland. Det er ikke tatt inn noe bestemt i avtalen om dette, men det er en klar forståelse av – og det var ingen uenighet om – at konvensjonen ikke er til hinder for å etablere ordninger som gir industrien adgang til å kjøpe de varer som det her kan være tale om – f.eks. tørrmelk, glykose o.l. – til verdensmarkedets priser ved import. Og det følger av hele konvensjonen, etter den alminnelige oppfatning, at i og med at man kan importere disse varer til verdensmarkedets priser, vil en nedsubsidiering innenlands til verdensmarkedets priser ikke være i strid med konvensjonens bestemmelser. En annen ting er at industribearbeiding på basis av disse råvarer ikke kan gjøres til gjenstand for særordninger.

Fiskerispørsmålene er nå inntatt i artiklene 26, 27 og 28, og de spørsmålene tok en nokså stor del av ministermøtets tid. Avgjørelsen på fiskerispørsmålene kom man ikke frem til hel enighet om før mot slutten av møtet. Selve teksten i konvensjonen avviker ikke meget fra den teksten man tidligere hadde, men de viktigste bestemmelsene om fiskerivarenes stilling er inntatt i dokumentet om gjensidig forståelse og i to deklarasjoner, som jeg nevnte, som ble avgitt henholdsvis fra britisk og norsk side.

I dokumentet om gjensidig forståelse om tolkningen av traktatteksten er tatt inn fire punkter, og jeg vil igjen få peke på at dokumentet om gjensidig forståelse er

en del av konvensjonen og skal undertegnes på samme måte som konvensjonen. Det heter der i paragraf 22:

«(a) Storbritannia har godtatt at dypfrossen fiskefilet går ut av Annex E» – Annex E er det annekset hvor de andre fiskevarene står, altså de som ikke betraktes som industrivarer – «under forutsetning av at eksporten fra Danmark, Norge og Sverige (inklusive eksporten fra de europeiske territorier som disse land har ansvaret for og som konvensjonen omfatter) ventelig ikke kommer til å overstige 24 000 tonn årlig pr. 1. januar 1970 og at eksportøkningen skjer gradvis og jevnt.

(b) Hvis Storbritannia når som helst før 1. januar 1970 anser at eksporten øker unormalt, skal de fire regjeringer straks overveie hvilke tiltak som skal treffes for å begrense økningen.

(c) Hvis Storbritannia på noe tidspunkt i denne periode finner det sannsynlig at eksporten kommer til å overstige 24 000 tonn årlig, skal de fire regjeringer straks drøfte situasjonen, idet de skal ha for øye forholdene i fiskeriene og utviklingen i forbruket på det britiske marked. Hvis ingen enighet oppnås, skal saken legges frem for Rådet med sikte på å finne en løsning.»

Vi har ment at det å ha fått inn som grunnlag for vurderingen også utviklingen i forbruket på det britiske marked, er av betydelig interesse.

Det heter videre i paragraf 22:

«(d) Hvis Rådet er ute av stand til å treffe en enstemmig beslutning og hvis ingen forsikring kan bli gitt om at eksporten til Storbritannia ikke fortsatt vil stige, skal Storbritannia ha adgang til å gå tilbake på de tollinnrømmelser som allerede er gjort, i den utstrekning dette viser seg nødvendig for å unngå alvorlige forstyrrelser på det britiske marked. Hvis slike modifikasjoner blir nødvendige, er det ikke den britiske regjeringens hensikt at eksporten skal reduseres til under 24 000 tonn.

(e) Før 1. januar 1970 skal de fire regjeringer i fellesskap drøfte situasjonen med sikte på å bli enige om en anbefaling til Rådet om handelsforholdene for dypfrossen fiskefilet etter denne dato.»

Når det så gjelder spørsmålet om en «fundamental endring i konkurranseforholdene i fiskeriene», er bestemmelsen som tidligere, at Rådet skal overveie å føre posisjon 03.01 frossen fiskefilet over til Annex E, altså det annekset som regner opp de fiskevarene som ikke er industrivarer. Og det heter videre at så fremt Rådet ikke enstemmig treffer annen beslutning, skal denne posisjon inkluderes på den nevnte liste. Den bestemmelsen sto også tidligere. Videre står den tidligere bestemmelse om at

«Subsidier som et medlemsland yter eller kan komme til å yte til fisk som benyttes til fremstilling av frossen filet, dekkes ikke av reglene i artikkel 13.»

I tillegg til dette har så den britiske finansminister avgitt følgende erklæring på vegne av den britiske regjering – den står i referatet fra møtet:

«Jeg benytter anledningen til på ny å bekrefte at etter den britiske regjeringens oppfatning er hver utvidelse av fiskerigrensen (inkludert fiskerigrensene for Færøyene og Grønland) av et annet medlemslands regjering, en fundamental endring i konkurranseforholdene i fiskeriene så fremt britiske fiskefartøyer blir utelukket fra området hvor de nå fisker.»
Og som svar på denne erklæring fra den britiske finansminister ba vi om å få innført i møtoreferatet følgende erklæring:

«Under henvisning til den britiske finansministers erklæring ønsker den norske delegasjon å gjøre det klart at så fremt et medlemsland skulle utvide sin fiskerigrense i samsvar med regler som det internasjonalt er enighet om, ville den finne det urimelig om et medlemsland, som har undertegnet en slik internasjonal avtale, skulle treffe tiltak under henvisning til paragraf 23 i dokumentet om gjensidig forståelse.»

Dette kan man ikke ta for mer enn det er, men det er altså en erklæring hvor vi sier at hvis det under forhandlingene i Genève blir oppnådd enighet om en ordning for fiskerigrensen som Storbritannia går med på, vil vi anse det urimelig om britene benytter seg av sin adgang under paragraf 23 til å treffe de mottiltak som er blitt antydnet.

Når det så gjelder spørsmålet om toll og kvantitative restriksjoner for de fiskevarene som ikke regnes som industrivarer, står den tidligere artikkel i konvensjonsutkastet nå som en paragraf i dokumentet om gjensidig forståelse. Men i tilknytning til den er det avgitt en erklæring fra britisk side, som sier at den britiske regjering ikke har til hensikt å øke tollsatsene eller innføre kvantitative restriksjoner for de fiskevarer som står i Annex E.

Jeg kan videre nevne som en mindre detalj, at man under drøftelsene nå i Stockholm fikk overført også hvalmel til kategorien industrivarer på samme linje som fiskemel og sildemel.

Jeg ville så gjerne si noen ord om utgangspunktet for tollreduksjonene og den nye danske tolltariff. Spørsmålet om hva som skal skje med de danske importkvotene etter at Danmark har forhøyet sine tollsatter ble drøftet underhånden. Danmark har jo fått godtatt at tollsatsene pr. 1. mars 1960 skal legges til grunn for tollavviklingen, og en proposisjon om tollrevisjoner er lagt frem for det danske folketing. Forholdet er at Danmark foreløpig bare har fastlagt sine importkvoter for første halvår 1960, og at det senere vil bli utarbeidet importkvoter som skal gjelde fra 1. juli 1960. Forholdet er videre at ikke alle tollposisjoner som blir forhøyet, samtidig blir liberalisert. På en del punkter vil dette, etter den foreløpige gjennomgåelse vi har foretatt, ramme norske eksportinteresser. Ved underhåndsdrøftingene i Stockholm ble det fra flere hold gitt uttrykk for at det danskene her gjorde, ikke var i samsvar med forutsetningene for avvikelsen fra den generelle basisdato for Danmarks vedkommende. Fra dansk side ble det gitt uttrykk for at man var villig til konsultasjoner med de andre medlemsland som mente at deres interesser var berørt. Så snart man på norsk side har fått klarlagt nærmere hvilke interesser vi har i denne saken, vil det bli tatt opp direkte forhandling med Danmark om vedkommende posisjoner.

Det er imidlertid også verd å nevne i denne sammenheng, siden det har vært mye snakk om denne saken, at Danmark, selv med de foreslåtte forhøyelser i sin tolltariff, vel nesten ikke for noen posisjoner kommer opp i tollsatser som de vi har gjeldende i Norge for tilsvarende varer. Det kan være noen få, men i regelen ligger de foreslåtte nye danske tollsatser jevnt under de gjeldende norske.

Jeg vil så få nevne at man for opprinnelsesreglenes vedkommende etter nokså langvarig dragkamp kom frem til en midlertidig ordning for herrekonfeksjons vedkommende. Ordningen går ut på at herrekonfeksjon vil få områdestatus i to år, men hvis det ikke blir enstemmig vedtatt i Rådet at man skal opprettholde denne regel, vil man deretter gå over til en mer restriktiv opprinnelsesregel, som vil innebære at herrekonfeksjonsvarer fremstillet av tøy som er importert fra land utenfor området, ikke vil ha frihandelsstatus. Man har altså da for herrekonfeksjonen for så vidt fastlagt den regel som skal gjelde etter to år, såfremt man da ikke ved enstemmig beslutning går inn for fortsatt å praktisere den mer liberale regel som skal gjøres gjeldende foreløpig.

Det er vel riktig å si at den formuleringen som man her har funnet frem til, er et kompromiss mellom det britisk-norske standpunktet som gikk ut på at man burde ha den restriktive regel allerede nå, og i alle fall for de to første årene, og det dansk-svenske standpunkt som gikk ut på at man skulle ha den mer liberale regel som generell regel. Man har altså da funnet frem til det kompromiss at man tar den liberale regel for to år, men den skal bare fortsette å gjelde hvis alle land etter to år er enig i det.

Spørsmålet om avstemningsreglene har vært nevnt her i komiteen. Der er man kommet frem til at 4 mot 3 skal være regelen for flertallsavgjørelse i de tilfelle hvor det innen organisasjonen kan fattes beslutning ved flertallsvedtak.

Om ratifikasjonen er det sagt at man vil forsøke å få ratifikasjonen i medlemslandene gjennomført innen utgangen av mars neste år.

Med hensyn til lokaliseringen av organisasjonen og dens sekretariat var man enig om inntil videre å søke å finne frem til en ordning slik at interimskommisjonens sekretariat kan arbeide i Paris. Det har vært foretatt en underhåndskontakt med den franske regjering om denne saken, idet den franske regjering er spurt underhånden om hvordan den vil stille seg i saken hvis den får en offisiell forespørsel. Den franske regjering har underhånden svart tilbake at hvis den får en offisiell forespørsel, vil den stille seg positivt. Spørsmålet vil bli tatt opp på offisiell basis med den franske regjering så snart traktaten er undertegnet. Den ordningen man har funnet frem til, gjelder foreløpig sekretariatets plassering så lenge interimskommisjonen er i virksomhet, altså inntil Rådet blir etablert fra 1. juli neste år. Hva som skal skje etterpå, er det ikke tatt endelig bestemmelse om. Interimskommisjonen skal fortsatt drøfte de endelige arrangementer.

Det ble videre bestemt at konvensjonsteksten skal bli utferdiget både på engelsk og på fransk, og at den engelske og den franske tekst skal være likeverdige for fortolkningsformål. Den franske tekst forelå ikke da vi hadde vårt møte i Stockholm, idet det dog var gjort en del forarbeide for å etablere en fransk tekst. Det er selvsagt overordentlig viktig at man, når man skal ha to likeverdige tekster, kan

unngå å komme i den situasjon man ofte kommer i med slike dokumenter at tekstene ikke er helt i overensstemmelse med hverandre, og vi bad derfor om at man måtte legge alt det arbeid man kunne i å få etablert to tekster som ikke ville reise fortolkningsproblemer i fremtiden på grunn av at de ikke var helt likelydende. Det vil ta noen tid før den franske teksten vil foreligge i endelig form, men man regner med at den skal være klar til den 30. november, og den 30. november er da satt som dato for offentliggjørelse av konvensjonen. Det vil på den dagen bli offentliggjort på engelsk og på fransk, og så vil det være opp til de enkelte medlemsland å offentliggjøre teksten på sine egne språk så snart de kan ha oversettelsene klare.

Selve undertegningen av konvensjonen vil skje på den måten at et sendebud vil reise rundt til hovedstedene og få de nødvendige undertegninger. Det siste landet som undertegner vil være Sverige, og datoen for undertegningen vil være den dagen den svenske undertegning finner sted. Man fant at dette var en rimelig fremgangsmåte og at det ikke var nødvendig å sammenkalle et stort og formelt møte bare for å undertegne en konvensjon som det ellers forelå enighet om.

Til slutt vil jeg nevne spørsmålet om biltollen og biltollens klassifisering som fiskaltoll. Mot slutten av møtet var det en langvarig diskusjon om den saken, og fra britisk og svensk side ble vi utsatt for et meget sterkt press når det gjelder vår stillingtagen til denne saken, idet vi nå er det eneste land som holder på at biltollen skal være en fiskaltoll. I Sveits vil man redusere tollene noe – ikke gå ned til null – og vi er da blitt stående igjen som det eneste land som ikke på det punktet har vært villige til å gi noen innrømmelser. Vårt standpunkt der er helt klart og i overensstemmelse med det som er den gjeldende regel innenfor konvensjonens ramme, nemlig at man ikke skal behøve å bygge ned fiskaltollsatsene. Vi kunne selvsagt under møtet i Stockholm ikke på noen måte gi inn på dette punktet, men har lovet å ta det opp med myndighetene i Oslo. Hele spørsmålet om fiskaltollene er fortsatt gjenstand for drøftelse. Medlemslandene skal innen 7. desember legge frem nye lister, og det skal forhandles om disse listene i løpet av desember, slik at man innen årets utgang kan ha oppnådd enighet om dem.

Det er så to mer praktiske spørsmål som jeg gjerne ville få nevne til slutt.

Det er gjort en god del forarbeider til proposisjonen om denne saken. Det er en proposisjon som skal fremmes av Utenriksdepartementet, men hvor jo en rekke departementer er involvert og vil måtte gi sine bidrag. Proposisjonen vil, etter de planene vi har lagt og etter de forarbeidene som vi har fått gjort, bli et ganske omfattende dokument, og jo mer tid vi har på oss, dess mer fullstendig kan proposisjonen bli. Det reiser da spørsmålet om hvor lang tid vi kan få til å gjøre denne proposisjonen ferdig, under hensyntagen til at ratifikasjonen skal være gjennomført innen utgangen av mars neste år. Vi må regne med en fjorten dagers tid på trykningen, og det ville være av stor betydning for oss om vi kunne ha tiden frem til midten av januar til å arbeide med proposisjonen. Den ville da foreligge trykt i slutten av januar, og Stortinget ville dermed ha omkring to måneder til sitt arbeid med den. Det som da er det praktiske spørsmål er hvor vidt februar og mars vil gi Stortinget tilstrekkelig tid for dets arbeid med saken. Det ville hjelpe meget for vårt vedkommende, og det er vel også av en viss betydning for Stortingets eget arbeid at

proposisjonen kan være så fullstendig som mulig, idet det vil redusere nødvendigheten av å innhente tilleggsopplysninger for komiteens vedkommende.

Det andre rent praktiske spørsmålet jeg gjerne ville få nevne, var spørsmålet om offentliggjørelse av min redegjørelse i det hemmelige stortingsmøte og den debatt Stortinget hadde i det senere møte. Når nå konvensjonen blir offentliggjort, vil selvsagt hvem som helst kunne stille de spørsmål som da ble stillet, og Regjeringen er etter å ha drøftet saken, kommet til at det kanskje ville være like hensiktsmessig at min redegjørelse og debatten i Stortinget ble offentliggjort så snart som mulig etter at konvensjonsteksten er offentliggjort på norsk, dog med det forbehold at uttalelsene fra utenriksministerens side om sjøgrenseforhandlingene i London antakelig ikke bør offentliggjøres. Ellers kan vi vanskelig se at det som for øvrig ble sagt ikke skulle kunne offentliggjøres.

Jeg ville tro at det kanskje ville være hensiktsmessig at fiskeriministeren ga en vurdering av den løsning som nå foreligger for fiskevarenes vedkommende og som jeg her refererte, idet jo dette har vært et avgjørende punkt i forhandlingene.

Fung. formann: Eg takkar for orienteringa og gjev ordet til fiskeriministeren, dersom han ønsker det.

Statsråd Lysø: Handelsministeren har jo nå gitt en orientering om de endringer man har oppnådd sammenlignet med den situasjon man hadde sist saken ble behandlet i utenrikskomiteen. I tilknytning til det vil jeg bare i all korthet si følgende:

De resultater man nå er kommet frem til for frossenfiletens vedkommende tror jeg er av stor betydning. Det gjelder da eksportkvantumets størrelse, og det gjelder dette – som jeg legger stor vekt på – at man har fått med en bestemmelse om at også utviklingen på det britiske marked skal tas med i vurderingen hvis britene tar opp spørsmålet om eksportkvoten fordi de mener at økningen i kvantumet fremover i overgangsperioden er blitt for sterk. Selv om det ikke var mulig å oppnå – hva vi jo var klar over på forhånd – at Storbritannia ville frafalle det forbehold som knytter seg til fiskerigrensespørsmålet, tror jeg allikevel å kunne si at det resultat som foreligger må anses som etter omstendighetene så noenlunde. Det oppnådde kvantum på 24 000 tonn skulle etter min mening være så rommelig for de skandinaviske land – det gjelder da først og fremst Norge og Danmark – at det ikke skulle skape noen problemer. Jeg tror det vil gi rimelige utviklingsmuligheter for filetindustrien i de to land. Danmark har jo også begrensede muligheter med hensyn til sin flyndrefilet, og det er lite sannsynlig at vi skal komme i den situasjon at denne kvoten på 24 000 tonn frem til 1970 vil bli for trang, særlig når man tar i betraktning at vi også har en rekke andre markeder som vi må vareta.

Når det gjelder fiskerigrensespørsmålet har statsråd Skaug gjort rede for den britiske finansministers kommentar til formuleringen «fundamentale endringer» og protokolltilførslen fra norsk side hvor det er gitt uttrykk for at hvis sjøgrensekonferansen i Genève fører til et flertallsvedtak for en bestemt utvidelse, hvor de andre medlemsland inklusive Storbritannia finner å måtte stemme for dette

og man fra norsk side følger opp dette vedtaket, vil vi anse det for lite rimelig at britene da kan hevde at dette er i strid med forutsetningen i konvensjonen og at deres forbehold om «fundamentale endringer» vil måtte gjelde. Rent moralsk forekommer det meg å være bort imot en umulig tanke, men muligheten foreligger, og det må vi være oppmerksomme på. Som sagt, det lot seg ikke gjøre å komme lenger enn vi gjorde, og vi får jo da vurdere det spørsmålet når den tid kommer.

Fra norsk side bør man være klar over den store fordel som ligger i at man nå har fått akseptert frossenfileten som industrivare, og at man har fått en kvote av den størrelsesorden. Det tror jeg er av fundamental betydning for filetindustrien. Så stort sett tror jeg man må si, etter de mange og lange forhandlinger og britenes steile standpunkt den hele tid, at vi er kommet så langt som overhodet mulig i denne saken, og at det resultat som nå foreligger skulle gi en brukbar løsning for oss.

Utenriksminister Lange: Jeg vil bare ta opp et lite, praktisk spørsmål hvor det gjelder vår representasjon nå foreløpig i interimskomiteen og senere ved de faste organer som blir opprettet for frihandelsforbundet.

Komiteen vil huske at Stortinget etter innstilling fra denne komite ga den nødvendige bevilgning til en deling av vår Paris-delegasjon, som i dag ennå er felles delegasjon for NATO og OEEC, slik at vi for så vidt har anledning til når som helst å foreta denne delingen. Men vi er kommet til at vi bør ennå se det litt an, fordi det først vil være på et statsrådsmøte som kommer i OEEC en gang på nyåret, sannsynligvis ikke før i februar, at OEEC's fremtid vil bli avklart, og det først er når ratifikasjonen av denne konvensjonen er gjennomført at det endelige standpunkt til setet for frihandelsforbundet vil bli tatt. Der er visse indikasjoner på at det i den franske nasjonalforsamlings utenrikskomite ikke var udelt tilslutning til det forhåndsstandpunkt som den franske regjering hadde tatt om at den ikke ville ha noe å innvende mot en etablering i Paris. Fordi alt dette er så uklart, kommer vi foreløpig til å la det gå videre med en felles delegasjon for NATO og OEEC, og sende ekspedisjonssjef Sommerfelt som spesiell representant til interimskomiteen og først avgjøre om delingen skal foretas når vi ser klarere hvordan OEEC's fremtid blir, hvilke arbeidsoppgaver den vil få, og hvor EFTA til slutt kommer til å slå seg ned.

Fung. formann: Eg kunne tenkje meg at det ville vere praktisk at vi fyrst tok dei eventuelle merknader til sjølve realiteten i saka, og deretter drøfta spørsmålet om behandlingsmåten her, når proposisjonen skulle kome, og om referatet frå det hemmelige møtet skulle offentleggjerast.

Wikborg: Får jeg stille noen spørsmål til fiskeriministeren.

Det er for det første naturligvis vanskelig etter bare å ha hørt dette nå å gjøre seg opp noen mening om hvordan det hele skal fortolkes, men er det så at engelskmennene med de forbeholdene de har tatt kan forlange ettertollbehandling av leverte partier?

Statsråd Lysø: Nei, det fremgår av teksten.

Wikborg: For det ville jo skape uløselige vanskeligheter. – Så er det spørsmålet: Finnes der noen avtale eller antydning til avtale mellom de skandinaviske land om fordelingen av kvoten, eller skal det avhenge av vår produksjon og vår evne til å eksportere?

Statsråd Skaug: Vi regner ikke med at det vil bli aktuelt i og med de 24 000 tonn.

Wikborg: Det har vært antydning at danskene vil ta opp storproduksjon på Færøyene eller på Grønland, og på den måten utnytte kvoten til fordel for seg i en grad som de ikke ville kunne gjøre ved produksjon hjemme.

Og endelig vil jeg gjerne også få vite: Vil en utvidelse av Færøyenes fiskerigrense, om det skulle bli aktuelt med noe mer enn det som er skjedd, omfattes av det britiske forbud?

Statsråd Skaug: Ja, både Færøyene og Grønland.

Statsråd Lysø: Jeg kunne kanskje svare på ett av de spørsmålene, nemlig om en eventuell filetoproduksjon på Færøyene eller Grønland. Det er klart at det hverken i de forhandlinger som er ført eller i konvensjonsutkastet foreligger noe som vil kunne hindre danskene i det, men vi vet jo at danskene vil ha små muligheter for noe slikt i en lang tid fremover. De driver ikke fiske på Grønland, og å bygge opp en industri med dieseldrift der, ville vel også være en meget vanskelig affære, rent konkurransemessig. Så hva det kan bli til i fremtiden, vet vi naturligvis ikke, men foreløpig tror jeg ikke det vil bli aktuelt fra dansk side.

Vatnaland: Eg har sett i pressa at Sverige har stødd Storbritannia i atterhaldet i sjøgrensespørsmålet. Det var ikkje nemnt noko her av fiskeriministeren i så måte, og det kunne ha vore interessant å få nærare klårlagt kor langt det atterhaldet frå Sverige går, om det gjeld i same mon som atterhaldet frå Storbritannia, eller om det var berre ei støtte no under forhandlingane.

Statsråd Skaug: Man har fra svensk side ikke foretatt noen formell protokollasjon på samme måte som britene har gjort om dette spørsmål, men statsråd Lange sa i tilknytning til den utveksling av protokollasjoner som fant sted fra britisk og norsk side at den svenske regjering var av samme oppfatning som den britiske, og det står nok i referatet fra møtet.

Utenriksminister Lange: På grunnlag av uttalelser som tidligere er falt fra svensk side, tror jeg deres forbehold i første rekke gjelder fisket i Oslofjorden. De er dypt bekymret ved tanken på en 12 miles fiskerigrense i Oslofjorden og dens virkninger på hele Bohuslänsfisket. Så man må være forberedt på at hvis vi går til

det skritt å utvide grensen – forutsatt at det blir en internasjonal norm i Genève – må vi finne frem til en løsning også i forhold til Sverige og ikke bare i forhold til Storbritannia.

Vatnaland: Når eg stilte det spørsmålet var det fordi Sverige er ein av våre viktige marknader for frosenfilet, og skulle det atterhaldet frå svensk side gjelda der, tyder det etter min meining svært mykje.

Statsråd Lysø: Til det er å si at tilgangen på råstoff for filetindustri i Syd-Norge er meget begrenset. Selv med Nordsjøen og de områder det her gjelder står man overfor ytterst store vanskeligheter når det gjelder å skaffe råstoff. Tyngden av råstoffet får man lenger nord, ved tråling i Nord-Norge. Man har naturligvis det spørsmål om svenskene vil ha interesse av å utvide sin virksomhet også til trålerdrift i Nord-Norge. Det har de ikke gjort hittil, men det er klart at den eventualitet ligger der. I Syd-Norge er det imidlertid ikke noen større muligheter for filetindustri.

Vatnaland: Eg kan ikkje sjå at spørsmålet om Syd-Norge og Nord-Norge spelar noko inn her. Det gjeld jo generelt for heile landet.

Statsråd Skaug: Jeg tror herr Vatnaland nærmest tenkte på det forhold at en utvidelse av fiskerigrensen fra norsk side etter det som er blitt sagt på svensk hold vil gi dem foranledning til å gå tilbake på sitt standpunkt når det gjelder frossenfiskens behandling som industrivare.

Wikborg: Jeg vil bare få rette et spørsmål om denne nedsubsidieringen til verdensmarkedets priser som altså skal gjelde for en del ting. Kan man si at det er godkjent som et alminnelig prinsipp, slik at man kan regne med at en subsidiering av norsk produksjon ned til verdensmarkedets priser vil bli godkjent over hele registeret?

Statsråd Skaug: Dette gjelder for slike råvarer som fortrinnsvis hos oss kommer fra jordbruket og som har høyere priser enn verdensmarkedets priser. Det er det vi har vært interessert i.

Wikborg: Jeg tenkte på Jernverket for eksempel.

Statsråd Skaug: Det har vi ikke diskutert i denne sammenheng.

Ingvaldsen: Foreligger det noe om hvorledes fellesmarkedets stater har ordnet fiskerigrensespørsmålet?

Utenriksminister Lange: De fleste av fellesmarkedets stater var med på denne konferansen på embetsmannsnivå i London i begynnelsen av, ikke den siste, men den forutgående uke. Vi har ennå ikke fått noen meddelelse om hvilket resultat

man der kom til. Vi fikk altså en forhåndsorientering om hvorledes det britiske standpunkt ville være, og det ga jeg opplysninger om under debatten i Stortinget. Men det var helt fortrolige opplysninger, og det er derfor de ikke må offentliggjøres. Som sagt, vi har ennå ikke fra ambassaden i London fått vite hva resultatet ble på denne konferansen hvor de fleste fellesmarkedsland var representert.

Reinsnes: Selvfølgelig er det bra at frossenfisken er kommet med og at engelskmennene har gått med på en større kvote, men allikevel mener jeg at hvis engelskmennene kan forhindre at vi får utvidet fiskerigrensen mot at de tar imot 24 000 tonn frossenfilet fra Skandinavia, har de gjort en god handel. Og hvis engelskmennene har tatt det forbehold at de ved enhver forandring av fiskerigrensen skal ha anledning til å ta hele saken opp igjen, da er denne avtalen nokså svak sett ut fra våre kystfiskeriers interesser. Som jeg tidligere har fremholdt, er jeg av den oppfatning at på lang sikt betyr en utvidelse av fiskerigrensen så meget for norske fiskeriinteresser at det vanskelig kan vurderes i dag. Men jeg går ut fra at vi gjennom disse forhandlinger ikke er blitt bundet slik at man ikke kan komme tilbake til spørsmålet om en utvidelse av fiskerigrensen.

Statsråd Lysø: Til det vil jeg si at min forutsetning i all fall er at de forhandlinger som skal føres i Genève, må føres fra norsk side uavhengig av det forbehold som er tatt av britene, og når et eventuelt resultat av forhandlingene der foreligger, og britene kommer tilbake til spørsmålet, har Norge adgang til å vurdere det påny, og hvis en utvidelse av fiskerigrensen har den følge at britene da vil føre frossenfisken over til anneks E, har Norge adgang til å vurdere det. Det er en grei sak. Man har ikke bundet seg til noe, når resultatet av Genève-konferansen foreligger.

Statsråd Skaug: Jeg vil gjerne, i tilslutning til det fiskeriministeren sa, få anledning til å presisere at vi har overhodet ikke hatt adgang til eller fullmakt til å drøfte fiskerigrensespørsmålet i forbindelse med disse forhandlinger. På den annen side kan man naturligvis ikke forhindre britene i å ha den oppfatning at en norsk utvidelse av fiskerigrensen fundamentalt endrer den konkurransemessige stilling når det gjelder produksjonen av frossen fileten. Vi har til det bare kunnet si at hvis det skjer en utvidelse av norsk fiskerigrense i medhold av en internasjonal avtale som Storbritannia selv er deltager i, vil vi anse det som urimelig at britene bruker dette forhold som grunnlag for de mottiltak som er skissert. I og med at vi ikke kunne forhandle om fiskerigrensen og ikke om praktiske tillempninger som ville kunne komme på tale, kunne man ikke komme lenger på det punkt. Så får man da ta den sak opp om den skulle bli aktuell.

Hvis man i en slik situasjon – og kanskje også uten medhold av en internasjonal avtale – finner at det er i norske fiskeriers interesse å utvide fiskerigrensen til 12 mil, så får man gjøre det. Da får man bare også være klar over at det antagelig vil bli tatt mottiltak mot norsk fiskeeksport i en rekke land, og vi kan nok da ha gleden av å fiske en hel del, men det hjelper forferdelig lite hvis vi ikke

kan få solgt. – Jeg mener det er en debatt man får ta når den tid kommer. Forhandlerne har ikke kunnet gjøre annet enn å skyve hele dette spørsmålet fra seg, for de har ikke hatt noen fullmakt til å forhandle om det.

Fung. formann: Spørsmålet om plassen for sekretariatet er nokså flytande førebels. Det kan eg skjønna, og det synest eg er naturleg. At vi til vidare held på Paris, er vel greitt. Dersom det er nokon sjanse til at ein kan få samarbeid mellom Dei seks og Dei sju, bør ein vel halde på Paris. Men dersom det viser seg i det halvåret som kjem, at utsiktene til det er heller små, synest eg det er nokså kunstig å halde på Paris og leggje hovudsetet for Dei sju midt i seksmaktsområdet, som vi då i tilfelle skulle ha minimale voner om å få samarbeid med. Då synest eg nok at spørsmålet om ein annan plass må melde seg. Det kan vere at London vil irritere franskmennene for mykje, det veit eg ikkje, men vi har då Kjøbenhavn ...

Utenriksminister Lange: Det har også vært tale om Genève under de forutsetninger.

Fung. formann: Eg kunne ha lyst til å spørje om det er noko nytt om Finland.

Statsråd Skaug: Nei. Man fikk på Stockholmsmøtet den meddelelse fra den finske regjering som har vært referert i avisene. Det var en finsk representant i Stockholm mens møtet pågikk. Han ble holdt løpende underrettet om det som skjedde, av svenskene. Situasjonen er nå den at det på den pressekonferanse som ble holdt, ble gitt uttrykk for at EFTA er klar til å diskutere de spørsmål som man på finsk side måtte ønske å diskutere, så snart man på finsk side er klar til å starte slike diskusjoner.

Wikborg: Jeg synes nok at når det er første gang vi behandler saken etterat man har parafert overenskomsten kan det være grunn til å gi uttrykk for at våre forhandlere har vært flinke i den situasjon som har foreligget, og med de vanskeligheter de har stått overfor. Frossenfisken var jo for oss en hovedsak, fordi den betyr så meget for de nordlige landsdeler, og der har man altså nådd frem til et resultat som til og med er bedre enn det vi forutsatte da vi behandlet saken i Stortinget. Det har jeg lyst til å si i denne forbindelse.

Ellers synes jeg at den avtale som ble truffet om herrekonfeksjon, er å sette saken på hodet. Det skulle jo ha vært omvendt, men det er av de kompromisser som det naturligvis ikke er noe å gjøre ved.

Med hensyn til biltollen håper jeg at våre forhandlere vil stå fast, for vi kan trenge dette senere, og det er ingen grunn til å gi inn på det for øyeblikket, synes jeg, selv om jeg forstår at svenskene og engelskmennene er ganske sterkt interessert her, som rimelig kan være. Men der synes jeg ikke vi skal gi oss i første omgang.

Så var det et spørsmål om den danske tolltariff, som altså ikke kommer så høyt opp som vår. Men har danskene frihet innenfor GATT til å gå til alle de forhøyelser de nå går til? Er ikke de også bundet ved sine gamle tariffen i GATT?

Statsråd Skaug: De satser som er bundet i GATT, må de forhandle om i GATT. Det har ikke skjedd, men det skal vel skje rett over jul når det neste GATT-møte om tollsatsene begynner.

Wikborg: Med hensyn til setet for organisasjonen mener jeg ubetinget at kan man få Paris, er det det beste, for før eller senere må det komme i stand en ordning med De seks. Men jeg vil holde subsidiært på Genève, for der er man i all fall nokså nær De seks, og nærmere enn om man la hovedsetet til f.eks. Stockholm, København eller hva det nå kunne bli spørsmål om. Men jeg synes vi skal holde på Paris så lenge det er mulig.

Ingvaldsen: Jeg har sett i avisene at Sovjet påberoper seg bestevilkårsklausul. Er det noe i det?

Statsråd Skaug: Det har vi også sett i avisene. Men det har ikke kommet noen henvendelse til noen av de landene fra russisk side.

Ingvaldsen: Har vi noen bilateral avtale med Sovjet? Russerne er ikke med i GATT, så vidt jeg vet, og det er jo forholdet i GATT som kan gi berettigelse til slike markedsdannelser.

Statsråd Skaug: Det er en rekke av de gamle traktater som også inneholder bestevilkårsklausul.

Utenriksminister Lange: Det var det jeg ville ha sagt. Vi har fra mellomkrigsperioden traktater med Sovjet som inneholder bestevilkårsklausul, så russerne har et grunnlag å stå på. Men en annen sak er om de akter å aktivere det. Det vet vi ennå ikke noen ting bestemt om.

Ingvaldsen: Det er kanskje å ta av seg hatten før en ser mannen, men hvis de hevder dette, har vi da krav på gjensidighet, eller må vi rett og slett slå ned tollene, og så kan russerne bare kassere det inn?

Statsråd Skaug: Jeg har ikke gått gjennom disse traktatene fra mellomkrigsårene når det gjelder dette spørsmål, men det er klart at det er en sak Utenriksdepartementet kan se på. Det som har stått i avisene om det, er noe som bare har stått i avisene, og som man ikke har hørt om på annen måte.

Fung. formann: Kan vi då ta fatt på timeplanen? Som nemnda har hørt, har handelsministeren ikkje akkurat bede om, men spurt om Stortinget kunne vente med

å få proposisjonen til den 1. februar. Då vil Stortinget ha to månader til å drøfte proposisjonen. For meg står det slik at nemnda må kunne gå med på dette. Eg går ut frå at det blir den utvida utanriksnemnda som kjem til å drøfte saka og gjere ferdig tilrådinga.

Wikborg: Når får vi budsjettet?

Fung. formann: Etter den nye ordninga får vi vel budsjettet for halvåret rett over nyttår. Utanriksnemnda vil, så vidt eg skjønar, vere ferdig med sine saker no føre jul, så vi skulle då faktisk kunne ofre storparten av vår tid på proposisjonen om frihandelsområdet, og då synest eg det må kunne bli forsvarleg handsaming, så godt vi er orienterte om dette på førehand.

Ingvaldsen: Det er ytret tvil om dette her ved den nedre ende av bordet. Jeg trodde at budsjettet nå ville komme til våren, etter den gamle ordning, altså den 1. mars, for det skal jo vedtas innen den 1. juli. Så vidt jeg husker, ble det resultatet, og det synes hr. Paul Ingebretsen også å huske.

Fung. formann: Kjem budsjettet for det halvåret vi skal handsame, fyrst i mars?

Ingvaldsen: Det er budsjettet for annet halvår 1960 vi skal behandle.

Offerdal: Vi har diskutert dette mellom formannen, sekretæren og finansministeren, og finansministeren har i all fall gjeve det svar at budsjettet for det halvåret som kjem skal kome 10. januar.

Utenriksminister Lange: Den samme meddelelse har finansministeren gitt i Regjeringen. Det kommer ikke akkurat den dag Stortinget trer sammen, men det kommer omtrent en ukes tid etter at Stortinget er trådt sammen.

Fung. formann: Det er greitt å kunne konstatere at ein har rett ein gong imellom.

Ingvaldsen: Det forekommer meg at to måneder er knapp tid for Stortinget til en sådan sak. Jeg vet jo ikke riktig hvor nøye man vil behandle den. Der kommer også dette spørsmål inn om det er anledning til å ratifisere konvensjonen med reservasjon.

Det vil også spille en viss rolle for hvilken stilling man skal ta til offentligjørelsen. Hvis f.eks. danskene vil ta reservasjon med hensyn til elektrisk kraft, kan det jo være tvilsomt med offentligjørelse.

Fung. formann: Det blir nokså avgjerande for timeplanen kva det blir sagt frå nemnda.

Wikborg: Var det noen mulighet for at vi kunne begynne arbeidet litt tidligere ved at vi får et utkast før selve proposisjonen foreligger, og er det kanskje mulig å komme med bilagene til proposisjonen litt senere? Jeg tenker bl.a. på den fremstillingen som jeg regner med at vi vil få om beregningen av hvordan frihandelsområdet vil virke. Der er det jo et stort materiale som skal innhentes og vurderes. Vi kunne kanskje finne en eller annen praktisk måte å ta det på, så vi kunne begynne arbeidet før den egentlige proposisjon foreligger.

Hønsvald: Regjeringen må naturligvis få den tid til å forberede proposisjonen som den selv mener at den trenger. Nå sa handelsministeren at hvis man fikk rommeligere tid på seg, kunne proposisjonen gjøres mer utførlig. Men det spørsmål hva som skal legges fram i proposisjons form, må jo Regjeringen selv avgjøre.

Derimot kan man jo korte av tiden noe – det vil si gi litt lengre behandlingstid i komiteen – ved at vi får proposisjonen før den er trykt, altså i manuskript. Det hender jo av og til at komiteen begynner behandlingen lenge før en proposisjon foreligger trykt. Derved kunne man i all fall spare en 14 dager. Var det ikke så at trykningen vil ta ca. 14 dager? På denne måten kunne man vel i alle tilfelle gjøre det?

Utenriksminister Lange: Det var den løsning jeg hadde tenkt å foreslå. Vi må jo ha sluttbehandlet proposisjonen i Regjeringen før komiteen begynner sin behandling. Men vi regner med at det går 14 dager fra Regjeringen tar kgl. resolusjon, til proposisjonen foreligger trykt i Stortinget, og de 14 dager måtte man kunne vinne inn ved at vi sender over det nødvendige antall stensilerte eksemplarer.

Fung. formann: Vel, så kan Regjeringa ta sikte på å gjere det på den måten som det no er skissert, utan at det kjem noka innvending herfrå. Om det kjem innvendingar i Stortinget frå andre, kan ikkje vi vere ansvarlege for.

Så er det spørsmålet om å offentliggjøre referatet frå det hemmelege møtet. Eg kan godt forstå at det er ikkje så lite som talar for at det nok bør gjerast, men eg vil for min part seie at eg har ikkje akkurat lyst til at alt det eg sa der, skal bli offentliggjort. Eg sa t.d. at som det no blei, var det mykje som tala for at staten og kommunane burde gå inn for å kjøpe dei kraftkjeldene som var igjen. Dersom ein sa noko slikt i ope møte, ville prisane stige, så eg vil nødig ha den uttalen ut gjennom Norsk Telegrambyrå, og det kan vere andre som er i ein liknande situasjon. Det blei òg sagt ein heil del om eventuell avgift på elektrisk kraft ved eksport. Men dersom Regjeringa så gjennom referatet, og dei representantane som har svin på skogen, fekk høve til å ta inn nokon av dei på førehand, måtte det vel kunne gå. Eg har òg tenkt på om det kanskje kunne gjerast på den måten at kontoret sende rundt eit hemmeleg rundskriv til dei representantane som hadde ordet, om dei hadde noko å merke før referatet blei offentliggjort, så kunne dei sjå på det og Regjeringa kunne sjå på det. Men eg skjønner det er mykje som talar for at det no blir offentliggjort.

Det er òg så, når vi har handsama denne saka i lukka møte, ein spesiell vanske for oss som er ute og held foredrag av og til: Kva kan vi seie, og kva kan vi ikkje seie? Det er no komne nokså utførlege referat frå Danmark og Sverige, serleg frå Sverige. Eg har rekna med heile tida at ein måtte faktisk bruke sitt skjøn om kva ein kan seie og ikkje seie, utan å risikere å bli hengd etterpå for alt som er sagt frå hemmeleg møte, dersom ein kan vise til parallelle uttaler i det svenske referatet. Eg går ut frå at ein må kunne ordne dette på praktisk måte.

Eg vil seie at det er mykje som talar for at referatet blir offentleggjort, men eg har vilja ta det atterhaldet eg har tatt.

Reidar Carlsen: Forsto jeg utenriksministeren rett, så mente han at hans innlegg ikke måtte offentliggjøres?

Utenriksminister Lange: Det gjelder bare den del av mitt innlegg som omhandlet fiskerigrensen.

Reidar Carlsen: Det var mange av oss som snakket om fiskerigrensen i tilknytning til de opplysninger utenriksminister Lange ga. Vi er i samme stilling, i all fall når det gjelder det vi sa i forbindelse med utenriksministerens innlegg om fiskerigrensen. Man må i all fall se på det.

John Lyng: Jeg går ut fra at det ikke kan bli tale om noen offentliggjørelse, i all fall ikke før etter at britene har ratifisert avtalen. Vi setter vel bl.a. de britiske forhandlere i en litt vanskelig situasjon hvis det fremgår av det offentliggjorte norske referat at de har gitt oss atskillig mer når det gjelder fiskekvoten, enn vi strengt tatt ville nøyet oss med. Riktig nok så jeg det sto i en avis allerede at fiskeriministeren skulle ha uttalt at vi hadde fått mer enn Stortinget egentlig hadde ventet seg, men etter en kort samtale med fiskeriministeren forstår jeg at dette må være avisens unøyaktige gjengivelse av hans uttalelse, og ikke det han selv har sagt.

Men jeg mener at før ratifikasjonen fra alle hold er i full orden, kan det ikke være tale om noen offentliggjørelse. Jeg kan heller ikke skjønne at det skulle ha noen hensikt å offentliggjøre denne debatt. Det er riktig som hr. Røiseland sa, at skal man offentliggjøre den, må man begynne å barbere den og beskjære den, og det synes jeg ikke vi skal innlate oss på.

Det var meget sympatisk i den tanke hr. Røiseland kastet ut, at hver enkelt representant skulle få lov til å bestemme selv hva som bare skulle få leve til bruk for historien, og hva den avislesende almenhet skulle få glede seg over nå med en gang, men jeg synes ikke vi kan slå inn på den linjen når det gjelder hemmelige møter. Man må enten offentliggjøre alt eller ingen ting, og jeg må si at jeg synes ikke det er noe tapt om ikke denne debatt blir offentliggjort, spesielt i betraktning av at vi får anledning til å ta en bredere debatt før selve ratifikasjonen.

Jeg vil tilføye at jeg ikke sa noe under denne debatt, så jeg taler ikke for min egen syke mor.

Wikborg: Jeg stiller meg nokså tvilende til en slik offentliggjørelse. Jeg stiller meg også særdeles tvilende til tanken om å beskjære referatet, i all fall hvis det skulle gjøres på den måte som har vært antydnet her.

Jeg har selv en gang vært ute for det tilfelle at et referat skulle forandres. Det var Jakob Friis som en gang hadde gitt noen uriktige historiske opplysninger, som jeg arresterete, og som han først fastholdt. Etterpå kom han til det samme resultat som meg og kom til meg og spurte om vi ikke kunne ta dette ut av referatet. Det var jeg enig i, og vi fikk Presidentskapets samtykke til å gjøre det. Det viste seg imidlertid å være uhyre vanskelig, for det grep inn i ting andre hadde sagt senere, men vi fikk det da ut.

Men å begynne å barbere *dette* referatet, synes jeg er ganske umulig. Det ble sagt en del ting om elektrisk kraft som jeg tror vi meget nødig skulle offentliggjøre.

Hvis vi kunne få Hellerud i Telegrambyrået til å gå gjennom dette og lage et referat, og det kunne bli godkjent av avisene og hans referat ble forelagt oss, slik at dette bare ble en referents referat, kunne det kanskje gå, men jeg vet ikke om det er mulig av hensyn til avisene å gjøre det på den måten.

Jeg er enig i det hr. Lyng sa, at når vi snart får en stor debatt om dette, og da det jo under ingen omstendighet bør bli tale om å offentliggjøre dette før ratifikasjonen har funnet sted, så er det vel i grunnen ikke så nødvendig med noen offentliggjørelse. Jeg tror opinionen er stilt tilfreds med at Stortinget har hatt anledning til å se på alt dette, og at det er inngående drøftet her. Jeg vet ikke om det er kommet noe krav fra pressehold om at avisene vil ha dette. Pressens representanter var jo selv til stede og hørte debatten, så det skulle da være gjort som gjøres bør i denne sak, slik at vi ikke bør offentliggjøre referatet, med de konsekvenser det muligens kan få.

Statsråd Lysø: Det var ikke til dette spørsmålet om offentliggjøring, det gjelder det hr. Lyng sa. Det er feil at jeg har sagt til pressen at Stortinget har uttalt dette. Jeg hørte pressefolkene seg imellom snakke om at dette var bedre enn det som ble drøftet i Stortinget, og der var jo pressefolkene selv til stede. Det de spurte meg om, var om jeg mente fiskerne kunne godkjenne dette, og det var det jeg ga uttrykk for.

Kildal: Jeg vet ikke om det blir misforstått hvis jeg sier at nå må tiden snart være kommet til at opinionen får en ordentlig orientering om dette veldig viktige spørsmål. Det er jo i høy grad avhengig av opinionen i landet hvordan det skal gå med dette, og offisielt er det svært lite som er tilflytt pressen. Det meste man har hatt å bygge på, er det som er kommet frem fra dansk og svensk side, og der har ikke referatene akkurat vært så veldig nøyaktige.

Jeg kan godt forstå vanskelighetene ved å offentliggjøre hele debatten fra stortingsmøtet, og hvorvidt et barbert referat utarbeidet av Hellerud og vurdert av komiteen kan være tilstrekkelig, er selvfølgelig et skjønsspørsmål. Men er det noe i veien for å offentliggjøre handelsministerens redegjørelse, som gikk forut for debatten? Jeg vil gjerne få lov å tilføye når det er pekt på unøyaktigheter og gale

versjoner i pressen at det ganske enkelt kommer av at denne saken har vært behandlet som en hemmelig sak.

Statsråd Skaug: I denne forbindelse vil jeg gjerne få nevne at Saltsjöbaden-dokumentet jo er offentliggjort forlengst, og det har også her i landet vært holdt en rekke foredrag og redegjørelser som har vært offentlige. Det nåværende konvensjonsutkast vil bli offentliggjort fra 30. november og utover, og her i landet på norsk så snart vi har en oversettelse ferdig. Det skulle derfor ikke være noe problem med offentlighetens kjennskap til saken. Det vil ellers være spørsmål om i hvilken utstrekning avisene vil være interessert i å trykke opp deler av dette stoffet som vil bli gjort offentlig tilgjengelig.

Når det gjelder min redegjørelse i Stortinget, så tror jeg ikke man skal offentliggjøre den nå, hvis ikke debatten skal offentliggjøres. Jeg har etter denne diskusjon inntrykk av at det er så pass store betenkeligheter til stede at man vel bør la den antydning, den forespørsel jeg kom med, falle.

Hønsvold: Dette spørsmål om hvorvidt vi skulle holde et hemmelig eller åpent møte, ble behandlet i fellesmøte av Presidentskapet og gruppeformennene på forhånd. Der ble det gitt uttrykk for at det burde være et hemmelig møte for at man skulle få anledning til å uttale seg helt fritt, også om de sakene som kanskje ikke kunne offentliggjøres på mange, mange år. Jeg tror hr. Røiseland var inne på at det kunne være ting som ville bli sagt der som ikke kunne offentliggjøres før hele overgangstiden var omme, og kanskje ikke en gang så tidlig. Hvis man nå offentliggjør debatten, vil det således i virkeligheten være litt i strid med forutsetningene for det hemmelige møte, og med det tilsagn som dermed på sett og vis ble gitt til dem som deltok i debatten, om at de kunne uttrykke seg helt fritt.

Hvis man offentliggjør denne debatten, kan man jo komme i skade for å publisere ting som senere kan skade norske interesser. Jeg tenker da særlig på problemer som kan bli innbrakt for Rådet, hvor da uttalelsene i Stortinget av den annen part kan bli brukt mot oss. Jeg synes derfor det vil være mest hensiktsmessig at man ikke offentliggjør noe av debatten. Hvis handelsministeren mener at man da heller ikke skal offentliggjøre hans foredrag, må man vel la det hele være. Men ellers synes jeg den enkleste måte måtte være at man friga handelsministerens redegjørelse – det var en redegjørelse for de problemer som forelå – eventuelt med sløyfing av de ting som handelsministeren mener det kan skade norske interesser å få offentliggjort.

Bondevik: Eg hadde ikkje ordet i debatten og har såleis ikkje noko å vera redd for. Men eg vil sterkt poengtera at eg ville rekna det for svært ulagleg og nær sagt farleg å offentleggjera debatten slik han var. Det trur eg vil kunna få store konsekvensar. Å offentleggjera han no eller i den næraste framtid vil eg rekna for nær sagt meiningslaust. Dette at ein kan plukka ut noko av det som vart sagt, smakar meg svært dårleg, for det kan gjeva folk eit falskt bilete av det som har vore sagt. Den utvegen reknar eg difor ikkje for farande.

Eg kan heller ikkje skjønna at det på det noverande tidspunkt er noko som skulle krevja offentleggjering av denne debatten. Rett nok meiner vel pressa at ho ikkje får skriva alt som ho gjerne ynskte, men det meiner eg må koma i bakgrunnen i dette høvet. Mitt hovudsyn er difor at tidspunktet i alle fall ikkje er inne for offentleggjering av ein slik debatt no.

John Lyng: Jeg kan nøye meg med å si meg i ett og alt enig i det hr. Hønsvald fremholdt. Jeg vil gjerne stadfeste det han sa om at det jo var en forutsetning da vi hadde dette fellesmøte mellom Presidentskapet og gruppeformennene, at den debatt som skulle føres, ikke skulle offentliggjøres. Man ville da f.eks. når det gjaldt tolking av konvensjonsutkastets bestemmelser, kunne uttale seg fritt om hvordan man tolket de forskjellige bestemmelser, uten å risikere at man i et gitt tilfelle senere skulle bli påberopt som en støtte f.eks. for britiske interesser mot norske interesser i en eventuell sak som måtte oppstå. Jeg synes derfor vi ikke bør offentliggjøre debatten, hverken i sin helhet eller i noen revidert form.

Når det gjelder det hr. Kildal nevnte, er det riktig som handelsministeren pekte på, at konvensjonsutkastet – altså det foreløpige resultat, den etappe man nå er nådd fram til – i sin helhet vil bli offentliggjort om ganske kort tid. Det må vel tilfredsstille alle naturlige krav pressen og almenheten har på å få fremlagt fakta slik de nå er. De enkelte representanters uttalelser i Stortinget, deres tvil og subjektive fortolkninger av forskjellige spørsmål kan vel ikke ha noen slik interesse at det går offentlighetens interesser for nær om man ikke offentliggjør debatten.

Kjøs: En offentliggjørelse av debatten angår ikke bare denne komite, men den angår hele Stortinget. I tilfelle det skulle bli spørsmål om offentliggjørelse, måtte derfor saken forelegges for Stortinget. Men det er ganske riktig som hr. Hønsvald allerede har sagt at forutsetningen var at debatten ikke skulle offentliggjøres før om lang tid, og da mener jeg det kanskje for de fleste av dem som deltok i debatten, vil være slik at de ikke vil ha offentliggjort alt de har sagt. Jeg tror det praktisk talt ikke er mulig på det nåværende tidspunkt eller i en nær fremtid å offentliggjøre denne debatt, så jeg er enig med dem som har sagt at dette bør utstå.

Fung. formann: Då er vel konklusjonen av dette ordskiftet at komiteen er samd i at debatten ikkje bør offentleggjerast no, og handelsministeren har òg gjeve uttrykk for at han har trekt den konklusjonen.

Møtet hevet kl. 11.35.